

**CURTEA SUPREMĂ
DE JUSTIȚIE**

ÎNCHEIERE

cu privire la inadmisibilitatea recursului depus de Notarul Elena Constantinescu,

în cauza de contencios administrativ, intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Notarul Elena Constantinescu împotriva Serviciului Fiscal de Stat, terț Camera Notarială cu privire la anularea actelor administrative individuale defavorabile și obligarea emiterii actului administrativ individual favorabil,

împotriva deciziei din 23 mai 2023 a Curții de Apel Chișinău

(Dosarul nr. 3ra-786/23

NR. PIGD 2-20128149-01-3ra-02082023)

Admisibilitatea recursului depus până la 01 septembrie 2023. Articolul 246 din Codul administrativ (în vigoare până la 01 septembrie 2023).

Judecătoria Chișinău, sediul Râșcani, jud.: L. Holevițaia
Curtea de Apel Chișinău, jud.: G. Mîra, I. Dutca, D. Băbălău

16 octombrie 2024

Textul corespunde originalului

Examinând în lipsa părților admisibilitatea recursului depus de Notarul Elena Constantinescu.

Curtea Supremă de Justiție, în completul compus din:

Stela Procopciuc, *Președinte*,

Ion Malanciuc,

Diana Stănilă, *judecători*,

constată următoarele:

ÎN FAPT

1. La 09 octombrie 2020, Notarul Elena Constantinescu a depus cerere de chemare în judecată împotriva Serviciului Fiscal de Stat, cu privire la anularea actelor administrative individuale defavorabile și obligarea emiterii actului administrativ individual favorabil.

2. În motivarea cererii de chemare în judecată, reclamanta a relatat că la 22 iunie 2020, deținând calitatea de membru al organizației profesionale Camera Notarială, înființată în temeiul Legii nr. 69/2016 privind organizarea activității notarilor, după operarea modificărilor, prin Legea nr. 158 din 26 iulie 2018 pentru modificarea Legii nr. 69/2016 cu privire la organizarea activității notarilor (în vigoare din 21 octombrie 2018), a remis în adresa Serviciului Fiscal de Stat, cererea nr. 405, prin care a solicitat anularea codului fiscal nr. 44398021, atribuit la 14 iulie 2017, cu încălcarea normelor legale, entității inexistente la acea dată - Camera Notarială, persoană juridică de drept public.

3. La 13 iulie 2020, Serviciul Fiscal de Stat a întocmit și remis în adresa sa, răspunsul nr. 26-12/1-12/19710, prin care i-a refuzat în satisfacerea cererii, motivând prin prisma prevederilor legale puse în aplicare deja după data atribuirii codului fiscal 44398021, scrisorile nr. 01/5266 din 06 septembrie 2018 și nr. 04/10543 din 18 septembrie 2018, emise de Agenția Servicii Publice și Ministerul Justiției, precum și a unei ședințe de lucru din 09 august 2018, organizate și petrecute de către Serviciul Fiscal de Stat împreună cu Agenția Servicii Publice și Ministerul Justiției, în vederea clarificării și înlăturării disensiunilor ce se referă la atribuirea codului fiscal 44398021.

4. Astfel, la 14 august 2020 a întocmit și remis în adresa Serviciului Fiscal de Stat, cererea prealabilă nr. 50 din 18 august 2020, prin care a solicitat verificarea legalității răspunsului nr. 26-12/1-12/19710 din 13 iulie 2020, anularea acestuia și emiterea actului administrativ privind anularea codului fiscal 44398021, atribuit la 14 iulie 2017 cu încălcarea legislației fiscale entității inexistente Camera Notarială persoană juridică de drept public.

5. La 09 septembrie 2020, a primit răspunsul Serviciului Fiscal de Stat

nr. 26-12/2-/33950 din 04 septembrie 2020, prin care i-a fost comunicat că, cererea prealabilă a fost calificată ca o nouă petiție cu același obiect, care în corespundere cu prevederile art. 80 alin. (3) din Codul administrativ, nu a fost examinată, iar cerința privind anularea codului fiscal 44398021, atribuit Camerei Notariale la 14 iulie 2017, persoană juridică de drept public cu încălcarea legislației fiscale, nu a fost satisfăcută.

6. Aici, reclamanta a relevat că la 14 iulie 2017, data atribuirii Camerei Notariale a codului fiscal 44398021, niciunul din documentele indicate la art. 161 alin (3), 163 alin. (5) din Codul fiscal și pct. 1 al Instrucțiunii aprobate prin ordinul Inspectoratului Fiscal Principal de Stat nr. 299 din 02 mai 2012, nu au fost prezentate Serviciului Fiscal de Stat, sau dacă au și fost prezentate conțineau date vădit denaturate.

7. Or, potrivit pct. 15 al Instrucțiunii privind evidența contribuabililor, aprobată prin Ordinul Inspectoratului Fiscal Principal de Stat nr. 299 din 02 mai 2012, întru îndeplinirea art. 161 alin. (1) din Codul fiscal nr. 1163-XIII din 24 aprilie 1997, pentru atribuirea Camerei Notariale a codului fiscal nr. 44398021, urmau a fi prezentate: Copia actului normativ, care constată faptul constituirii; Copia actului, prin care se aprobă regulamentul sau statutul persoanei juridice; Copia extrasului din Registrul unităților de drept, prin care se confirmă că persoana juridică este luată la evidența de stat; Copia documentului, prin care se confirmă numirea în funcție a persoanei care prezintă documentele.

8. Așadar, reclamanta a notat că, deoarece de la 26 august 2016, data punerii în aplicare a capitolului VII al Legii nr. 69/2016 și până la 21 octombrie 2018, data intrării în vigoare a Legii nr. 158 din 26 iulie 2018 pentru modificarea Legii nr. 69/2016 cu privire la organizarea activității notarilor, entitatea cu statut de persoană juridică de drept public nu era înființată, cerința de la pct. 15 lit. a) al Instrucțiunii - prezentarea copiei actului normativ, care constată faptul constituirii Camerei Notariale, nu a fost, dar nici nu putea fi îndeplinită. Or, la situația din 14 iulie 2017 nu a existat niciun act normativ, care ar fi demonstrat constituirea (înființarea) persoanei juridice de drept public.

9. Mai mult, Legea nr. 69/2016 (până la modificarea prin Legea nr. 158/2018) prevedea doar funcționarea Camerei Notariale, dar nu și înființarea (constituirea) acesteia.

10. Potrivit art. 1 alin. (1) al Legii nr. 69/2016, prezenta lege stabilește principiile de exercitare a activității notarilor, statutul notarului și al notarului stagiar, modalitățile de organizare și autoadministrare a notarilor, precum și modalitățile de control al activității acestora. Ea nu constată faptul înființării Camerei Notariale.

11. Constatarea prin lege a constituirii Camerei Notariale, s-a produs abia la 21 octombrie 2018, data intrării în vigoare a Legii nr. 158 din 26 iulie 2018

pentru modificarea Legii nr. 69/2016 cu privire la organizarea activității notarilor, care la art. 12, prevede că: Art. 43 (...) alin. (3) va avea următorul cuprins: „(3) Camera Notarială este o organizație profesională, înființată în temeiul prezentei Legi, cu personalitate juridică, cu patrimoniu și buget proprii”.

12. În același timp, potrivit art. 63 alin. (2) din Codul civil, persoana juridică de drept public se consideră constituită în momentul intrării în vigoare a actului normativ prin care se aprobă regulamentul ori statutul ei sau în momentul indicat în act.

13. În urma modificărilor operate prin Legea nr. 158/2018 în alin. (3) al art. 43, sintagma „persoană juridică de drept public” este înlocuită cu organizație profesională.

14. Cerința de la pct. 15 lit. b) al Instrucțiunii citate mai sus, prezentarea copiei actului, prin care se aprobă statutul persoanei juridice Camera Notarială nu a fost și nu putea fi îndeplinită. Or, la situația din 14 iulie 2017 nu exista niciun act normativ, care ar fi aprobat statutul persoanei juridice de drept public Camera Notarială, așa cum prevede legea.

15. Subsecvent, reclamanta a enunțat că potrivit atribuțiilor stabilite prin Legea nr. 69/2016, art. 43 alin. (2) și art. 47 alin. (6) lit. a), la situația anului 2017, Adunarea Generală a Notarilor avea competența doar de a adopta Statutul Camerei Notariale, dar nu și a-l aproba, verbele „a adopta” și „a aproba” nici literar și nici juridic nu au același sens, adică nu sunt sinonime. Nu întâmplător prin Legea nr. 158 din 26 iulie 2018 pentru modificarea Legii nr. 69/2016 cu privire la organizarea activității notarilor, art. 12, în art. 4 alin. (2), cuvântul „adoptat” a fost substituit prin cuvântul „aprobat”.

16. Astfel, în opinia reclamantei, documentul prin care la 14 iulie 2017 Serviciului Fiscal a confirmat numirea în funcție a persoanei, care a prezentat autorității fiscale actul pentru atribuirea Camerei Notariale a codului fiscal 44398021, a fost eliberat contrar legii, deoarece persoana fizică, care a prezentat documentele - Angela Butnarciuc, nu putea avea împuterniciri de a prezenta documentele Camerei Notariale pentru atribuirea codului fiscal. Or, la situația din 14 iulie 2017, Camera Notarială, nefiind constituită, nu avea nici organe, Angela Butnarciuc fiind împuternicită să depună actele pentru atribuirea codului fiscal de către Tatiana Ungureanu, însă nu a deținut niciodată funcția de Președinte al Camerei Notariale sau de conducere al unui organ al Camerei Notariale.

17. Mai mult, la data atribuirii codului fiscal, Camera Notarială nu avea nici adresă juridică. Actul/confirmarea semnată de Tatiana Ungureanu, în calitate de Președinte al Uniunii Notarilor, înregistrată în calitate de proprietar al construcției din str. Constantin Stere, nr. 8, mun. Chișinău, nu are putere legală, or, în Uniunea Notarilor la situația din 14 iulie 2017, ea nu deținea această funcție. Codul fiscal nr. 44398021 a fost atribuit de Serviciul

Fiscal de Stat, chiar dacă anterior, prin scrisoarea nr. 26.11/2-13-197/1656 din 30 iunie 2017, emisă de Serviciul Fiscal de Stat, semnată de către directorul Sergiu Pușcuța și adresată Asociației notarilor din Moldova ”NOTA”, s-a menționat că, deoarece Legea nr. 69 din 24 aprilie 2016 cu privire la organizarea activității notarilor nu reglementează constituirea persoanei juridice de drept public Camera Notarială, în scopul luării la evidență fiscală a Camerei Notariale, Serviciul Fiscal de Stat se va expune doar după soluționarea cazului la nivel legislativ.

18. De altfel, reclamanta a relevat că încălcările legislației la atribuirea în vara anului 2017 a codului fiscal nr. 44398021, au fost constatate și de organele statului în Sesizarea privind înlăturarea încălcărilor de lege remisă în adresa Serviciului Fiscal de Stat de către Centrul Național Anticorupție la 13 martie 2018.

19. Așadar, reclamanta a susținut că actele normative la care s-a referit, justifică concluzia privind atribuirea codului fiscal 44398021 cu încălcarea nu doar a legislației fiscale și urmează a fi anulat, deoarece urma a fi atribuit numai unei persoane juridice existente la momentul solicitării acestui fapt, constituite în ordinea și modul prevăzut de lege și putea fi atribuit de Serviciul Fiscal de Stat, numai dacă persoana juridică se conforma (executa) cerințele înaintate de Codul Fiscal în modul stabilit de Serviciul Fiscal de Stat, prin instrucțiunea privind evidența contribuabililor.

20. Prin urmare, Serviciul Fiscal de Stat era obligat să refuze atribuirea codului fiscal entității, care nu a prezentat toate documentele și informațiile necesare potrivit legislației fiscale, sau dacă acestea conțineau date vădit denaturate. Or, acceptarea acestora în procedură, contrar cerințelor prevederilor art. 161 alin. (1), art. 162 alin. (1), art. 163 al Codului fiscal, nu este altceva decât atribuirea codului fiscal cu încălcarea legislației fiscale, care potrivit art. 168 alin. (1) lit. a), servește temei pentru anularea acestuia.

21. În continuare, reclamanta a subliniat că chiar dacă adresarea sa nr. 50 din 14 august 2020, a fost intitulată ”Cerere prealabilă”, pârâtul a calificat-o potrivit art. 80 alin. (3) din Codul administrativ - cu același obiect, nu a examinat-o, dar a conexas-o la dosarul inițial, o decizie pe care o consideră eronată și vădit neîntemeiată. Or, cererea prealabilă din 04 septembrie 2020, urma a fi examinată de Serviciul Fiscal în exercitarea atribuțiilor prevăzute de art. 133 alin. (1) pct. 12) din Codul fiscal, fapt care nu s-a produs, fiind încălcate și prevederile Codului administrativ, potrivit căruia, în partea cererii prelabile urma să fie emisă o decizie motivată.

22. În final, concluzionând, Notarul Elena Constantinescu a punctat că răspunsurile Serviciului Fiscal de Stat au fost întocmite cu încălcarea procedurilor stabilite și contrar prevederilor legii, cu depășirea limitelor legal stabilite și contrar scopului pentru care autorității i-a fost atribuit dreptul discreționar. Atribuirea codului fiscal 44398021 cu încălcarea legislației fiscale i-a atins securitatea raporturilor juridice cu efect defavorabil, plasând-

o în poziția membrului Camerei Notariale, care nu își poate îndeplini obligația prevăzută la art.11 lit.k) și art.64 lit.e) din Legea nr.69 din 14 aprilie 2016 cu privire la organizarea activității notarilor – achitarea contribuției de membru către o entitate cu cod fiscal atribuit anterior constituirii acesteia, situație pasibilă pe de o parte sancționării disciplinare a acesteia de către Colegiul disciplinar de pe lângă Ministerul Justiției pentru neplata contribuției, iar pe de altă parte calificarea acesteia pe poziția de complice și sancționare pentru coparticiparea în operațiuni financiare dubioase.

23. Așadar, având în vedere cele enunțate, Notarul Elena Constantinescu a solicitat constatarea atribuirii la 14 iulie 2017 de către Serviciul Fiscal de Stat a codului fiscal 44398021 entității Camera Notarială, persoana juridică de drept public, cu încălcarea legislației fiscale, obligarea Serviciului Fiscal de Stat să emită decizia de anulare a codului fiscal nominalizat, prin radierea acestuia din Registrul fiscal de stat și efectuarea procedurilor prevăzute de art.168 alin. (1) lit. a) din Codul fiscal și constatarea calificării injuste de către Serviciul Fiscal de Stat a cererii sale prelabile nr.50 din 14 august 2020, adresate Serviciului Fiscal de Stat, în loc de cerere prelabilă – petiție nouă de la același petiționar cu același obiect.

24. Prin încheierea din 05 iulie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Râșcani, Camera Notarială s-a atras în proces, în calitate de persoană terță (f.d.124, Vol.I).

25. Prin hotărârea din 28 decembrie 2022 a Judecătoriei Chișinău, sediul Râșcani, acțiunea depusă de Notarul Elena Constantinescu s-a respins ca fiind neîntemeiată (f.d.36, 45-56, Vol.II).

26. La 04 ianuarie 2023, în termenul prevăzut de art. 232 din Codul administrativ, Notarul Elena Constantinescu a depus apel, iar la 04 aprilie 2023 a prezentat motivarea apelului împotriva hotărârii din 28 decembrie 2022 a Judecătoriei Chișinău, sediul Râșcani, solicitând casarea acesteia și emiterea unei noi decizii privind admiterea integrală a cererii sale de chemare în judecată (f.d.42-44, 63-76, Vol.II).

27. Prin decizia din 23 mai 2023 a Curții de Apel Chișinău, s-a respins apelul depus de Notarul Elena Constantinescu cu menținerea hotărârii din 28 decembrie 2022 a Judecătoriei Chișinău, sediul Râșcani (f.d.94-101, Vol.II).

28. Pentru a decide astfel, Curtea de Apel Chișinău invocând dispozițiile art.2 alin. (1), art.3, 5, 10 alin. (1), art.17, 20, 22 alin. (1), art. 93 alin.(1), art. 189 din Codul administrativ, art. 162 alin. (1),(2), art.163 ale Codului fiscal și reieșind din materialele cauzei precum și argumentele participanților la proces a constatat că la cererea din 14 iulie 2017, depusă de Camera Notarială către Serviciul Fiscal de Stat cu privire la atribuirea codului fiscal, a fost anexat extrasul din procesul-verbal al Adunării Generale a Notarilor

din 18 februarie 2017, statutul Camerei Notariale aprobat la Adunarea Generală a Notariale din 18 februarie 2017, extrasul din procesul-verbal al Consiliului Camerei Notariale din 10 martie 2017 și 04 mai 2017 și declarația privind adresa juridică a Camerei Notariale.

29. Subsecvent, instanța de apel a precizat că la 26 februarie 2017, a intrat în vigoare Legea nr. 69 cu privire la organizarea activității notarilor din 14 aprilie 2016.

30. Astfel, în pofida faptului că reclamanta/apelantă a făcut referire la prevederile Legii nr. 158 din 26 iulie 2018 pentru modificarea Legii nr. 69 cu privire la organizarea activității notarilor, în sensul în care legiuitorul a operat modificări la art. 43, prin care la alin. (2), cuvântul „adoptat” a fost substituit cu cuvântul „aprobat”, iar alin. (3) a obținut un nou text „(3) Camera Notarială este o organizație profesională, înființată în temeiul prezentei legi, cu personalitate juridică, cu patrimoniu și buget proprii”, instanța de apel a apreciat ca întemeiată soluția Serviciului Fiscal de Stat, or, conform art. 63 alin. (1) și (2) din Codul civil (în vigoare până la 01 martie 2019), persoana juridică se consideră constituită în momentul înregistrării ei de stat. Persoana juridică de drept public se consideră constituită în momentul intrării în vigoare a actului normativ prin care se aprobă regulamentul ori statutul ei sau în momentul indicat în act, situație care s-a păstrat și în art. 179 alin. (2) din Codul civil (după modernizare).

31. În context, instanța ierarhic inferioară a catalogat întemeiată concluzia primei instanțe că normele Codului civil coroborate cu prevederile art. 1 alin. (1) și art. 43 alin. (3) din Legea nr. 69 cu privire la organizarea activității notarilor, exclud incertitudinile referitor la momentul constituirii Camerei Notariale și înlătură argumentele apelantei privind atribuirea codului fiscal unei entități în privința căreia nu exista niciun act normativ care ar fi constatat constituirea acestei entități.

32. Totodată, a relevat că Camera Notarială a fost constituită prin Legea nr. 69 cu privire la organizarea activității notarilor din 14 aprilie 2016, competența de adoptare a statului Camerei Notariale a fost delegată Adunării Generale a Notarilor, care, după cum rezultă din anexele prezentate la cererea de atribuirea a codului fiscal, a adoptat statutul Camerei Notariale din Republica Moldova la ședința Adunării Generale a Notarilor din 18 februarie 2017.

33. Astfel, a conchis asupra netemeinicieii argumentelor apelantei privind atribuirea ilegală de către Serviciul Fiscal de Stat, a codului fiscal 44398021, entității Camera Notarială, și că nu au fost prezentate toate actele corespunzătoare, or, la art. 163 alin. (8) din Codul fiscal, sunt prevăzute expres motivele de refuz în atribuirea codului fiscal și anume, dacă nu se prezintă toate documentele și informațiile prevăzute la art. 161 alin. (3) sau dacă acestea conțin date vădit denaturate.

34. Iar, în sensul art. 161 alin. (3) din Codul fiscal (în redacția la momentul atribuirii codului fiscal) a constatat că la momentul în care a fost înaintată cererea de atribuire a codului fiscal, Serviciul Fiscal de Stat era ținut să urmeze conduita prescrisă de Lege și să verifice doar dacă la cererea de atribuire a codului fiscal erau anexate actele indicate supra și să verifice dacă aceste documente conțin date denaturate. Or, condițiile specificate la art. 163 alin. (8) din Codul fiscal, în temeiul cărora Serviciul Fiscal de Stat putea refuza atribuirea codului fiscal, nu au fost întrunite.

35. Respectiv, instanța ierarhic inferioară a apreciat critic argumentele apelantei în sensul atribuirii ilegale a codului fiscal Camerei Notariale, or, Serviciul Fiscal de Stat a acționat conform competenței stabilite de legislator.

36. Suplimentar, la argumentele apelantei precum că, Camera Notarială nu a fost luată până la moment la evidența de stat și că acest fapt ar constitui un impediment în atribuirea codului fiscal, Curtea de Apel Chișinău a subliniat că potrivit răspunsului Ministerului Justiției nr. 4/10543 din 18 septembrie 2018, cu referire la prevederile art. 63 din Codul civil, spre deosebire de persoanele de drept privat, persoanele juridice de drept public nu sunt supuse înregistrării de stat, ele se consideră înființate și dobândesc capacitate juridică la data intrării în vigoare a actului normativ, prin care se fondează sau la altă dată indicată în acesta. Informația privind persoanele juridice de drept public se consemnează în Registrul de stat al unităților de drept. Concomitent, luarea la evidență fiscală a persoanelor juridice de drept public este reglementată în art. 163 alin. (5) din Codul fiscal și pct. 13 din Instrucțiunea privind evidența contribuabililor, aprobată prin Ordinul Serviciului Fiscal de Stat nr. 352/2017.

37. Complementar, invocând dispozițiile art. 168 alin. (1), (2) și (4) din Codul fiscal, instanța de apel a relevat că Notarul Elena Constantinescu nu a demonstrat prin probe concludente și pertinente, întrunirea uneia sau mai multor condiții care ar servi temei de anulare a codului fiscal 44398021 atribuit Camerei Notariale.

38. Din considerentele menționate și având în vedere că prima instanță a elucidat pe deplin circumstanțele cauzei, a aplicat corect normele materiale și a adoptat o hotărâre întemeiată și legală, cu respectarea normelor procedurale, iar cererea de apel este neîntemeiată, Curtea de Apel Chișinău a respins apelul depus de notarul Constantinescu Elena.

39. La 31 mai 2023, Notarul Elena Constantinescu a depus recurs, iar la 28 august 2023 a prezentat motivarea recursului împotriva deciziei din 23 mai 2023 a Curții de Apel Chișinău, solicitând casarea acesteia și a hotărârii primei instanțe, cu emiterea unei noi decizii de admitere integrală a cererii sale de chemare în judecată (f.d.103-104; 110-132, Vol.II).

40. În susținerea cererii de recurs, recurenta a indicat motivele de fapt și de drept invocate anterior la etapa examinării cauzei în prima instanță și

instanța de apel, suplimentar menționând dezacordul cu deciziei din 23 mai 2023 a Curții de Apel Chișinău, deoarece la emiterea acesteia, instanța ierarhic inferioară a încălcat normele de drept material și le-a aplicat eronat, întrucât nu a aplicat legea care trebuia să fie aplicată, a aplicat o lege care nu trebuia să fie aplicată, a interpretat eronat legea și normele de drept procedural, încălcări, care au dus la soluționarea greșită a cauzei, aprecierea probelor fiind arbitrară, iar erorile comise au dus la încălcarea drepturilor sale fundamentale.

41. Mai mult, în opinia sa, instanța de apel nu a constatat și elucidat pe deplin circumstanțele care au importanță pentru soluționarea litigiului, iar concluziile instanțelor ierarhic inferioare, sunt în contradicție cu circumstanțele cauzei.

42. De asemenea, instanța de apel a făcut concluzii eronate privind legalitatea și temeinicia hotărârii atacate în ceea ce privește constatarea circumstanțelor de fapt și aplicarea legii în primă instanță, drept consecință a aplicat legea care nu trebuia aplicată, și anume prevederile art.179 alin.(2) din Codul civil.

43. Astfel, recurenta a subliniat că instanța de apel în loc să înlăture erorile comise de instanța de fond la judecarea cauzei, în partea ce ține de aplicarea dispozițiilor art.179 din Codul civil, a considerat legală și întemeiată hotărârea primei instanțe, bazată pe norma de drept enunțată, care la data producerii faptei – 14 iulie 2017 nu reglementa constituirea persoanei juridice de drept public, fiind inaplicabilă speței.

44. Subsecvent, făcând referire la dispozițiile art. 63 (în vigoare până la 01 martie 2019) și 179 (în vigoare după 01 martie 2019) ale Codului civil, recurenta a catalogat ca fiind eronată concluzia instanței ierarhic inferioare că Statutul Camerei Notariale a fost aprobat la 18 februarie 2017. Or, la data respectivă, Adunarea generală a Notarilor avea competență doar de a adopta Statutul, dar nu și a-l aproba. Competența Adunării Generale a Notarilor de aprobare a Statutului a apărut abia la 21 octombrie 2018, după operarea prin Legea 158/2016 a modificărilor la art. 47 alin.(6) lit. a).

45. De altfel, Notarul Elena Constantinescu a învederat că instanța de fond urma să aplice prevederile art.63 alin.(2) al Codului civil în redacția de până la modernizare, precum și Legea 69/2016 în redacția de până la operarea modificărilor prin Legea 158/2018, însă a aplicat art. 179 alin.(2) din Codul civil. Iar, instanța de apel pe lângă faptul că a concluzionat greșit că normele de la art. 63 alin.(2) și art. 179 alin.(2) ale Codului civil au conținut similar, a apreciat ca întemeiată concluzia primei instanțe, că normele Codului civil coroborate cu prevederile art. 1 alin. (1) și art. 43 alin.(3) din Legea 69/2016 cu privire la organizarea activității notarilor, exclud incertitudinile referitor la momentul constituirii Camerei Notariale și înlătură argumentele privind atribuirea codului fiscal unei entități în privința

căreia nu există niciun act normativ, care ar fi constatat constituirea acestei entități.

46. Complementar, recurenta a menționat că instanța de apel nu a indicat care norma concretă a Codului civil coroborată cu prevederile art. 1 alin. (1) și art.43 alin.(3) Legea 69/2016, exclude incertitudinea referitor la momentul constituirii Camerei Notariale. Având în vedere că această constatare se face în aprecierea temeiniciei hotărârii instanței de fond, care și-a întemeiat soluția reieșind nu din prevederile art. 63 alin.(2) din Codul civil, dar ale art. 179 alin.(2) al Codului civil.

47. Astfel, recurenta a opinat că la formarea concluziei sale, instanța de apel, ca și prima instanță, nu a aplicat legea care trebuia aplicată, și anume dispozițiile art.63 alin.(2) din Codul civil, în vigoare la data atribuirii codului fiscal contestat, dar art. 179 alin.(2) al Codului civil, pus în aplicare la 01 martie 2019. Or, la caz, art. 63 alin. (2) din Codul civil, era unicul act normativ care reglementa la situația din 14 iulie 2017, momentul din care o persoană juridică de drept public se considera constituită.

48. În continuare, Notarul Elena Constantinescu a relevat că la situația din 14 iulie 2017, în partea constituirii persoanei juridice de drept public Camera Notarială, Legea 69/2016 nu reglementa constituirea acesteia. Iar, constituirea Camerei Notariale s-a dispus abia în anul 2018, prin Legea nr. 158/2018, în vigoare la 21 octombrie 2018, prin operarea modificărilor la art.43 alin.(3), normă care nu are efect retroactiv pentru faptele produse până la punerea acesteia în aplicare, în speță 14 iulie 2017.

49. De asemenea, a conchis că deși la atribuirea codului fiscal nu au fost respectate dispozițiile art.161 alin. (3) din Codul fiscal, instanțele ierarhic inferioare, greșit au constatat că condițiile specificate la art. 163 alin.(8) din Codul Fiscal, în temeiul cărora Serviciul Fiscal de Stat putea refuza atribuirea codului fiscal, nu au fost întrunite.

50. Totodată, recurenta a indicat că la verificarea circumstanțelor și raporturilor juridice stabilite în hotărârea primei instanțe, precum și cele care nu au fost stabilite, dar care au importanță pentru soluționarea litigiului, instanța de apel a făcut concluzii greșite, ce au dus la soluționarea greșită a cauzei.

51. Astfel, recurenta a precizat că instanța de apel a trecut cu vederea, încălcarea admisă de către instanța de fond, și anume ignorarea cerinței art. 241 alin.(3) din Codul de procedură civilă.

52. Or, în partea introductivă, descriptivă, motivare și dispozitivul hotărârii instanței de fond, numele reclamantului este indicat Elena Constantinescu, pe când cererea de chemare în judecată a fost depusă și semnată de Notarul Elena Constantinescu. Respectiv, în asemenea circumstanțe în hotărârea contestată, instanța urma să indice numele reclamantului - Notarul Elena Constantinescu, dar nu Elena Constantinescu,

asta în pofida faptului că despre această încălcare deja sa menționat în decizia din 21 iunie 2021 a Curții de Apel Chișinău, unde reclamantul a atenționat verbal instanța și în ședințele de judecată.

53. La fel, în motivarea cererii de recurs, Notarul Elena Constantinescu a enunțat că instanța de apel a apreciat arbitrar și eronat probele din dosar, fapt ce a generat soluționarea greșită a cauzei.

54. Aici, în argumentarea concluziei enunțate, recurenta a notat că instanțele ierarhic inferioare au trecut cu vederea Sesizarea Centrului Național Anticorupție, în care au fost constatate încălcările Serviciului Fiscal de Stat, comise la atribuirea la 14 iulie 2017 persoanei juridice de drept public Camera Notarială a codului fiscal. Or, instanțele ierarhic inferioare nu s-au expus asupra acestei probe concludente și pertinente.

55. Chiar dacă instanța de apel a constatat că ea, a apreciat subiectiv circumstanțele de drept și de fapt, concluziile sale se regăsesc în constatările Centrului Național Anticorupție din sesizarea nr.03/38-1060 din 13 martie 2018, privind încălcările constatate în cadrul procesului penal nr.175 din 14 februarie 2018, textul căreia conțin constatările autorității statului privind atribuirea ilegală a codului fiscal Camerei Notariale și sesizarea Serviciului Fiscal de Stat privind înlăturarea derogărilor de la lege. În asemenea circumstanțe, la aprecierea tuturor probelor anexate la cererea de chemare în judecată, instanța urma să se expună obligator asupra acestei probe concludente și pertinente. Însă, prima instanță și instanța de apel, au dat o apreciere eronată Ordonanței Procurorului de la Procuratura Anticorupție Nadejda Busuioc din 23 martie 2018. Au constatat doar că potrivit acesteia a fost refuzat în pornirea urmăririi penale, fără a ține cont de textul ordonanței, unde procurorul constată că în acțiunile persoanelor publice din cadrul Serviciului Fiscal de Stat există derogări de la reglementările legale ce vizează domeniul eliberării codului fiscal Camerei Notariale. Procurorul a menționat că pe caz Centrul Național Anticorupție a remis în adresa Serviciului Fiscal de Stat o sesizare de înlăturare a derogărilor de la lege stabilite. Altfel spus, procurorul a remarcat că dacă sesizarea va fi executată, codul fiscal va fi anulat, nimeni nu va fi prejudiciat.

56. Astfel, recurenta a conchis că instanțele ierarhic inferioare nu au citit integral ordonanța procurorului Nadejda Busuioc. Iar, instanța de apel consideră prezentul proces, drept o rejudecare a acelorași fapte, care contravin prevederilor legale referitoare la autoritatea lucrului judecat.

57. De altfel, recurenta a subliniat că în procesul examinării cauzei, instanțele ierarhic inferioare nu s-au expus asupra tuturor capetelor de cerere din cererea de chemare în judecată. Astfel a rămas fără apreciere cerința privind constatarea calificării injuste de către Serviciul Fiscal de Stat a cererii sale prelabile nr.50 din 14 august 2020, adresate Serviciului Fiscal de Stat, în loc de cerere prelabilă - petiție nouă de la același petiționar cu același

obiect, fiind astfel încălcate dispozițiile art. 241 și 390 din Codul de procedură civilă.

58. În final, recurenta a concluzionat că dreptul său constituțional - accesul liber la justiție a fost sfidat. Or, instanțele ierarhic inferioare nu au asigurat protecția efectivă a drepturilor și egalitatea de tratament al părților, au cercetat superficial starea de fapt și probele, fiind legate doar de credințele pârâtului și terțului, ba chiar preluând și reproducând în partea motivată a hotărârii/deciziei, soluțiile și concluziile acestora, neîndeplinind astfel obligațiile imputate de Codul administrativ, inclusiv art.219 al acestuia, precum și dispozițiile Codului de procedură civilă, întrucât instanța de fond a soluționat cauza unei persoane neimplicate în proces, și anume a cet. Elena Constantinescu, dar nu a notarului Elena Constantinescu, iar instanța de apel nu s-a expus asupra acestei încălcări.

59. La 22 septembrie 2023, Serviciul Fiscal de Stat a depus referință asupra recursului Notarului Elena Constantinescu, prin care a solicitat declararea inadmisibilă a acestuia (f.d.145-148, Vol.II).

60. Prin referința depusă la 07 februarie 2024, prin e-mail, Camera Notarială, reprezentată de avocatul Igor Coban a solicitat respingerea recursului depus de Notarul Elena Constantinescu (f.d. 139-144, Vol.II).

LEGISLAȚIA RELEVANTĂ

61. Art. XI alin. (1) și (3) din Legea nr. 246 din 31 iulie 2023 pentru modificarea unor acte normative (modificarea cadrului normativ conex reformei Curții Supreme de Justiție), enunță că:

„(1) Prezenta lege intră în vigoare la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, cu excepția art. IV, V pct. 1–9 și 11–16 și art. VII, care vor intra în vigoare la 1 septembrie 2023.

(3) Recursurile depuse la Curtea Supremă de Justiție până la data intrării în vigoare a prezentei legi vor fi examinate în baza temeiurilor în vigoare la data depunerii recursului.”

62. Din sensul normei de drept enunțate, urmează că legiuitorul a optat pentru principiul aplicării imediate a noilor reglementări procedurale, cu excepția temeiurilor în baza cărora se vor examina recursurile depuse la Curtea Supremă de Justiție până la data intrării în vigoare a prezentei legi.

63. Recursul depus de Notarul Elena Constantinescu, a fost depus până la data intrării în vigoare a Legii nr. 246 din 31 iulie 2023, și va fi examinat în baza temeiurilor în vigoare la data depunerii recursului.

Astfel, la momentul depunerii și examinării admisibilității prezentului recurs, prevederile legale relevante aveau următorul conținut:

64. Art. 244 alin. (1) din Codul administrativ (în vigoare până la 01 septembrie 2023):

„(1) Hotărârile curții de apel ca instanța de fond, precum și deciziile instanței de apel pot fi contestate cu recurs.”

65. Art. 245 alin.(1) și (2) din Codul administrativ (în vigoare până la 01 septembrie 2023):

„(1) Recursul se depune la instanța de apel în termen de 30 de zile de la notificarea deciziei instanței de apel, dacă legea nu stabilește un termen mai mic. Instanța de apel transmite neîntârziat Curții Supreme de Justiție recursul împreună cu dosarul judiciar.

(2) Motivarea recursului se prezintă Curții Supreme de Justiție în termen de 30 de zile de la notificarea deciziei instanței de apel. Dacă se depune împreună cu cererea de recurs, motivarea recursului se depune la instanța de apel.”

66. Art. 246 alin. (1) și (2) lit. a)-f) din Codul administrativ (în vigoare până la 01 septembrie 2023):

„(1) Curtea Supremă de Justiție examinează din oficiu admisibilitatea cererii de recurs. Dacă este inadmisibil, recursul se declară ca atare printr-o încheiere.

(2) Recursul se declară inadmisibil în special când:

a) decizia instanței de apel nu poate fi contestată cu recurs;

b) recursul este depus în mod repetat;

c) recursul este depus de o persoană neîmputernicită;

d) recursul a fost depus după expirarea termenului stabilit la art. 245 alin. (1);

e) motivarea recursului nu a fost depusă sau a fost depusă după expirarea termenului prevăzut la art. 245 alin. (2);

f) cererea de recurs nu corespunde cerințelor stabilite la art. 244 alin. (2), art. 233 alin. (1) și (2) și art. 234 alin. (2) și recurentul nu a înlăturat neajunsurile în termenul stabilit de Curtea Supremă de Justiție.”

MOTIVAREA INSTANȚEI

67. Referitor la termenul de depunere a recursului, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție conchide că Notarul Elena Constantinescu, s-a conformat dispozițiilor art. 245 alin.(1) și (2) din Codul administrativ, indicat la pct.65, și a depus în termen recursul la 31 mai 2023, iar motivarea recursului la 28 august 2023. Or, decizia Curții de Apel Chișinău a fost pronunțată la 23 mai 2023, copia dispozitivului deciziei, fiind expediat participanților la proces, prin e-mail, la 26 mai 2023, iar decizia motivată la 27 iulie 2023, fapte confirmate prin extrasele din poșta electronică, anexate la dosar (f.d.102, 106, Vol.II).

68. Din analiza prevederilor legale enunțate supra, rezultă că admisibilitatea/inadmisibilitatea recursului, depus până la data de 01 septembrie 2023, în special, nu se limitează doar la temeiurile menționate la art. 246 alin. (2) din Codul administrativ, dar urmează să însușească în condițiile Codului administrativ exercitarea efectivă a unui control de legalitate, veritabil bazat pe temeiuri concludente și serioase.

69. Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție notează că sintagma „în special” denotă caracterul neexhaustiv al temeiurilor de

inadmisibilitate și în același timp oferă un drept exclusiv al instanței de recurs de a filtra cererile de recurs care nu prezintă o motivare suficient de serioasă și care pe cale de consecință nu pot însuși un eventual succes rezultat din examinarea cererii în completul de 5 judecători.

70. În această ordine de idei, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție reține că, Codul administrativ dezvoltă nu doar caracterul nedevolutiv al recursului dar și cerința de seriozitate a cererii din perspectiva invocării unor veritabile și esențiale încălcări de drept procedural și material capabile să răstoarne deciziile instanței de apel contestate sau, după caz, hotărârile curții de apel ca primă instanță într-o eventuală examinare în fond și invocare ex officio a erorilor de drept.

71. Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție relevă că pentru a trece testul de admisibilitate, cererea de recurs trebuie să conțină o motivare convingătoare și întemeiată în condițiile nominalizate mai sus.

72. Acest argument rezultă și din particularitățile de formă ale reglementării recursului în Codul administrativ și anume din sintagma „motivarea recursului” de la art. 245 alin. (2) din Codul administrativ. În consecutivitate, motivarea cererii de recurs în circumstanțele expuse se referă la formalitățile pe care trebuie să le întrunească cererea în vederea rezistării testului și filtrului de admisibilitate.

73. De asemenea, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție accentuează că admisibilitatea recursului trebuie privită și în contextul rolului și funcției legale a instanței judecătorești supreme care constă, în special în asigurarea și interpretarea uniformă a legilor la examinarea cauzelor de contencios administrativ.

74. Astfel, motivarea oricărei cereri de recurs trebuie să țină cont pentru a trece filtrul de admisibilitate și a avea succes, de aceste însușiri de ordin legal fundamental.

75. În acest sens, CtEDO în jurisprudența sa constantă statuează că dreptul de acces la instanțe nu este absolut. Există limitări implicite admise [Golder împotriva Regatului Unit, pct.38; Stanev împotriva Bulgariei (MC), pct.230]. Acesta este în special cazul condițiilor de admisibilitate a unui recurs, întrucât prin însăși natura sa necesită o reglementare din partea statului, care se bucură în această privință de o anumită marjă de apreciere (Luordo împotriva Italiei, pct.85). Condițiile de admisibilitate ale unui recurs pot fi mai stricte decât pentru un apel (Levages Prestations Services împotriva Franței, pct.45). Curtea a mai reiterat că modul de aplicare a articolului 6 procedurilor în fața instanțelor ierarhic superioare depinde de caracteristicile speciale ale procedurilor respective, urmând de ținut cont de totalitatea procedurilor în sistemul de drept național și de rolul instanțelor ierarhic superioare în acest sistem. (Botten v. Norway, hotărâre din 19 februarie 1996, Reports 1996-1, p.141,§39).

76. La fel, conform jurisprudenței CtEDO, procedurile cu privire la admisibilitatea căii de atac și procedurile care implică doar chestiuni de drept, și nu chestiuni de fapt, pot fi conforme cu cerințele articolului 6§1 (a se vedea Helmers c. Suediei 9 octombrie 1991, §31, Seria A, nr.212-A).

77. În circumstanțele menționate, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a declara inadmisibil recursul depus de Notarul Elena Constantinescu.

78. Ținând cont de cele expuse și în temeiul art. 230 și 246 din Codul administrativ

COMPLETUL, CU UNANIMITATE DE VOTURI,

Declară inadmisibil recursul depus de Notarul Elena Constantinescu.

Încheierea este irevocabilă.

Președinte

Stela Procopciuc

Judecători

Ion Malanciuc

Diana Stănilă